

NIKOLAS
SPARKS

Beležnica

Prevela
Žermen Filipović

■ Laguna ■

Naslov originala

Nicholas Sparks
THE NOTEBOOK

Copyright © 1996 by Nicholas Sparks

Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Ovu knjigu s ljubavlju posvećujem
Keti,
mojoj supruzi i mom prijatelju*

Izjave zahvalnosti

Ova priča danas izgleda ovako zbog dve izuzetne osobe i želeo bih da im zahvalim za sve što su učinile.

Mom agentu Terezi Park, koja me je izvukla iz anonimnosti – hvala ti za svu dobrotu, strpljenje i mnoge sate provedene u radu sa mnom. Zauvek ću ti biti zahvalan za sve što si učinila.

Mojoj urednici Džejmi Rab – hvala na mudrosti, duhovitosti i dobrodušnosti. Zahvaljujući tebi, ovo je za mene bilo divno iskustvo i radujem se što te mogu nazvati svojim prijateljem.

Čudesa

Ko sam ja? I kako će se, pitam se, završiti ova priča? Sunce se rađa, a ja sedim pored prozora zamagljenog dahom prohujalog života. Pravo sam oličenje ovog jutra – dve košulje, debele pantalone, šal obmotan dvaput oko vrata i uvučen u debeli džemper, koji mi je pre trideset godina kćerka isplela za rođendan. Termostat u mojoj sobi podešen je na najviši podeljak, a mala grejalica stoji tik iza mene. Pucketa i stenje i bljuje topao vazduh kao zmaj iz bajke, ali mi telo i dalje drhti od hladnoće koja nikad neće nestati, od hladnoće koja se stvarala osamdeset godina. Osamdeset godina, katkad pomislim, i mada prihvatam svoje godine, i dalje ne mogu da verujem da mi nije bilo toplo još od vremena kad je Džordž Buš bio predsednik. Pitam se je li tako svim mojim vršnjacima.

Moj život? Nije ga lako objasniti. Nije bio uzbudljiv i čudesan kakav sam zamišljao da će biti, ali nisam baš

ni živeo u jazbini s krticama. Mislim da uglavnom podseća na deonice solidnog preduzeća – prilično stabilan, s više uspona nego padova i s vremenom se postepeno poboljšavao. Živeo sam dobro i srećno, a naučio sam da to ne može svako reći za svoj život. No nemojte da vas to zavara. Nisam ja ništa posebno – u to sam siguran. Ja sam običan čovek, običnih misli i vodio sam običan život. U moju čast nije podignut nijedan spomenik i moje ime će uskoro biti zaboravljeno, ali sam voleo svim srcem i dušom i to mi je uvek bilo dovoljno.

Romantične duše će ovo nazvati ljubavnom pričom, cinik bi je pak nazvao tragedijom. Za mene je ona pomalo od oboje, ali kako god gledate na nju, to ne menja činjenicu da ona obuhvata veliki deo mog života i put koji sam odabrao. Ne žalim se na taj put niti na mesta na koja me je vodio; na neke druge stvari možda imam pritužbi dovoljno da napunim cirkuski šator, ali put koji sam odabrao uvek je bio onaj pravi i ništa ne bih uradio drugačije.

Nažalost, vreme ne pomaže da se ostane na pravom putu. Put je prav kao i uvek, ali je sada zasut kamenjem i šljunkom, koji se nagomilavaju tokom života. To bi do pre tri godine bilo lako zanemariti, no sada je to nemoguće. Mojim telom kola bolest; nisam ni snažan ni zdrav, a dane provodim kao stari balon posle zabave – mlitav, opušten i s vremenom sve mekši.

Kašljem i škiljeći gledam na sat. Shvatam da je vreme za polazak. Ustajem sa svog mesta kod prozora i teškim

korakom idem do stola, gde zastanem da uzmem beležnicu koju sam pročitao stotinu puta. Ne prelistavam je. Gurnem je pod mišku i idem dalje ka mestu na koje moram stići.

Koračam po podu od pločica bele osnove prošarane sivim. Baš kakva je i moja kosa i kosa gotovo svih ljudi ovde, mada sam ja jutros jedini u hodniku. Ostali su u svojim sobama, s televizorom kao jedinim društvom, ali su i oni, kao i ja, navikli na to. Čovek se na svašta navikne ukoliko mu je dato dovoljno vremena.

Iz daljine čujem prigušen plač i dobro znam ko stvara te zvuke. Bolničarke me utom ugledaju i uz osmeh se pozdravljamo. One su mi prijateljice i često razgovaramo, ali sam siguran da se čude i meni i onome kroz šta prolazim svakog dana. Slušam kako među sobom šapuću dok prolazim. „Evo ga opet“, čujem, „nadam se da će ispasti dobro.“ Ali meni lično o tome ne kažu ništa. Ubeđen sam da misle kako bi me povredilo da razgovaram o tome ovako rano ujutro, a znajući sebe, mislim da su u pravu.

Trenutak kasnije stižem do sobe. Ostavili su mi, kao i obično, otvorena vrata. U sobi su još dve bolničarke. I one mi se nasmeše kad uđem. „Dobro jutro“, kažu vedro, pa odvajam časak-dva da upitam za decu, školu i predstojeći odmor. Razgovaramo otprilike minut nadglasavajući plač. Čini se da one to ne primećuju; navikle su, a navikao sam i ja.

Potom sedam na stolicu koja je već poprimila moj oblik. Bolničarke završavaju; obučena je, ali još plače. Biće tiše kad odu, znam. Jutarnje uzbuđenje je uvek uznemiri, pa ni današnji dan nije izuzetak. Zavesa je najzad uklonjena s prozora i bolničarke izlaze. Obe me potapšu i osmehnu mi se dok izlaze. Pitam se šta li to znači.

Sedim tek jedan trenutak i zurim u nju, ali ona mi ne uzvraća pogled. Razumem, jer ona ne zna ko sam. Za nju sam neznanac. Zatim skrenem pogled, pognem glavu i ćutke se molim za snagu koja će mi, znam, biti potrebna. Oduvek sam čvrsto verovao u boga i snagu molitve, mada, da budem iskren, iz moje vere je proistekao niz pitanja na koja svakako želim odgovore nakon što me više ne bude bilo.

Sad sam spreman. Stavljam naočari, iz džepa vadim lupu. Stavljam je načas na sto dok otvaram beležnicu. Moram dvaput da liznem svoj kvrgavi prst da bih otvorio pohabane korice i stigao do prve stranice. Tada lupu postavljam na mesto.

Neposredno pre no što počnem da čitam priču, uvek postoji trenutak kad mi se misli uskovitlaju i zapitam se hoće li se to dogoditi danas. Ne znam, jer nikad ne znam unapred, a zapravo i nije važno. Sama mogućnost, a ne izvesnost, jeste ono što me tera napred, nekakav zalag s moje strane. I premda me možete nazvati sanjarom ili budalom ili kako god hoćete, verujem da je sve moguće.

Jasno mi je da verovatnoća i nauka nisu na mojoj strani. Ali nauka ne daje potpun odgovor; to znam, toliko sam naučio u životu. I to me ostavlja u uverenju da čuda, ma koliko neobjašnjiva ili neverovatna, jesu stvarna i mogu se dogoditi bez obzira na prirodni poredak stvari. I još jednom, baš kao što činim svakog dana, počinjem da naglas čitam beležnicu kako bi ona mogla čuti, u nadi da će čudo koje vlada mojim životom još jednom prevagnuti.

A možda, tek možda, i hoće.

Duhovi

Bio je početak oktobra 1946. godine. Sa trema, koji se pružao oko cele kuće, uređene u stilu plantaže, Noa Kalhun je posmatrao zalazak bledećeg sunca. Voleo je da tu sedi uveče, pogotovo nakon celodnevnog napornog rada, i pusti da mu misli lutaju kud im je volja. Opuštao se tako, bio je to ritual koji je naučio od oca.

Naročito je voleo da gleda stabla i njihov odraz u reci. Drveće Severne Karoline lepo izgleda u duboku jesen – zeleno, žuto, crveno, narandžasto i u svim međutonovima. Bleštave boje sjaje na suncu. Noa Kalhun se po stoti put zapitao jesu li i prvobitni vlasnici kuće večeri provodili razmišljajući o istim stvarima.

Kuća je sagrađena 1772, pa je predstavljala jednu od najstarijih, ali i najvećih u Nju Bernu. Prvobitno je bila glavna zgrada na plantaži, a on ju je kupio neposredno posle rata i na popravku utrošio poslednjih jedanaest

meseci i čitavo malo bogatstvo. Izveštač iz mesnih novina u Roliju o kući je pre nekoliko nedelja napisao članak i napomenuo da nije video bolje izvedenu restauraciju. Makar je kuća bila obnovljena. Ostatak imanja je druga priča, a Noa je upravo tu provodio najveći deo dana.

Njegov dom zauzimao je dvanaest jutara zemlje tik uz rukavac Brajsiz, pa je Noa sređivao drvenu ogradu duž preostale tri strane imanja, proveravao ima li oštećenja od gljivica koje napadaju drvo ili pak termita, i tamo gde je bilo neophodno postavljao je nove stubove. Imao je tu još posla, posebno na zapadnoj strani, pa je već ranije, dok je odlagao alat, odlučio da naruči još drvene građe. Ušao je u kuću, popio čašu ledenog čaja i istuširao se. Uvek se tuširao potkraj dana – voda je spirala i prljavštinu i umor.

Očešljao se, obukao izbledele farmerke i plavu košulju dugih rukava, nasuo još jednu čašu ledenog čaja i seo na trem, gde je uvek sedeo u to doba dana.

Protegnuo je ruke uvis, pa postrance, praveći rame-nima kružne pokrete dok je dovršavao ritual. Sada se osećao dobro i čisto, osveženo. Telo mu je bilo umorno i znao je da će ga sutradan mišići pomalo boleti, ali je bio zadovoljan što je obavio glavninu onoga što je želeo da uradi.

Noa je posegnuo za gitarom, setio se oca i pomislio koliko mu on nedostaje. Prstima je prešao po žicama, naštimovao dve koje su se opustile, pa ih ponovo prove-rio. Ovog puta zazvučale su dobro, i zasvirao je. Nežna

muzika, tiha muzika. Najpre je neko vreme samo pev-
šio, a onda je zapevao dok se oko njega spuštala noć.
Svirao je i pevao dok sunce nije zašlo i nebo sasvim
potamnelo.

Bilo je nešto posle sedam kad je odložio gitaru, zava-
lio se u stolicu i zaljuljao. Iz navike je podigao pogled
i ugledao sazvežđa Orion i Veliki medved, Blizance i
Severnjaču kako svetluca na jesenjem nebu.

U mislima se preračunavao, a onda zastao. Znao je
da je na kuću potrošio gotovo celokupnu ušteđevinu i
da će uskoro opet morati da se zaposli, ali je tu misao
odagnao i odlučio da ne brine već da uživa u preostalim
mescima restauracije. Uspeće, znao je; uvek uspe. Osim
toga, razmišljanje o novcu obično mu je bilo dosadno.
U početku je naučio da uživa u jednostavnim stvarima,
stvarima koje se ne mogu kupiti, i nije mogao da razume
ljude koji misle drugačije. Bila je to još jedna osobina
koju je nasledio od oca.

Tada mu je prišla Klem, njegova lovačka keruša, nju-
škom mu gurnula ruku i legla pored njegovih nogu.
„Hej, devojčice, kako si?“, upitao je milujući je po glavi,
na šta je nežno zacvilela, blagih okruglih očiju uprtih
uvis. U saobraćajnoj nesreći ostala je bez noge, ali se i
dalje dosta dobro kretala i pravila mu društvo u mirnim
noćima poput ove.

Imao je trideset jednu godinu – nije bio star, ali ipak
dovoljno da bude usamljen. Ni sa jednom devojkom
nije izašao otkako se vratio, nije upoznao nijednu koja

bi ga bar malo zainteresovala. Za to je sam bio kriv, znao je. Nešto ga je držalo na odstojanju od svake žene koja bi mu se približila, nešto što nije bio siguran da bi i mogao izmeniti čak i da pokuša. A katkad, pre no što bi zaspao, pitao se je li mu suđeno da zauvek bude sam.

Veče je prolazilo, toplo, ugodno. Noa je slušao zrikavce i šuštanje lišća i razmišljao kako su zvuci prirode stvarniji i kako pobuđuju više osećanja nego automobili ili avioni. Priroda je davala više nego što je uzimala, a njeni zvuci su ga uvek vraćali u stanje u kojem čovek i treba da bude. Bilo je prilika u ratu, pogotovo posle velikih bitaka, kad bi često mislio na te jednostavne zvuke. „To će te sačuvati od ludila“, rekao mu je otac onog dana kad je Noa krenuo u rat. „To je božja muzika i ona će te vratiti kući.“

Ispio je ostatak čaja, ušao u kuću, pronašao knjigu i u povratku upalio svetlo na tremu. Kad je ponovo seo, zagledao se u knjigu. Bila je stara, pocepanih korica, stranica umrljanih blatom i vodom. Bile su to *Vlati trave* Volta Vitmana. Tu knjigu je sa sobom nosio sve vreme rata. Čak je jednom i primila metak umesto njega.

Prešao je rukom preko korica da obriše nešto malo prašine. Zatim je nasumično otvorio knjigu i pročitao reči koje su se ukazale:

*Ovo je tvoj čas, o, dušo, tvoj slobodni let
u bezrečje,
Daleko od knjiga, daleko od umetnosti, dana*

*zaboravljenog, nauka naučenog,
Otkrivaš se cela, ćutljiva, zagledana,
misleći na ono što najviše voliš,
Noć, san, smrt i zvezde.*

Osmehnuo se. Vitman ga je, iz nekog razloga, oduvek podsećao na Nju Bern, i bilo mu je drago što se vratio. Mada je odsustvovao četrnaest godina, tu je bio dom i tu je znao mnoge ljude, uglavnom iz mladosti. Nije to bilo iznenađenje. Kao i u tolikim južnjačkim gradovima, ni tu se stanovnici nisu menjali, samo su pomalo starili.

Najbolji prijatelj mu je ovih dana bio Gas, sedamdesetogodišnji crnac koji je živeo malo dalje niz drum. Upoznali su se dve-tri nedelje pošto je Noa kupio kuću, kad se Gas pojavio noseći nekakvo domaće alkoholno piće i gulaš. To prvo zajedničko veče proveli su uz piće i razgovor.

Sada je Gas dolazio nekoliko puta nedeljno, obično oko osam sati. Budući da je imao četvoro dece i jedanaestoro unučadi, povremeno mu je bilo potrebno da izađe iz kuće, a Noa mu to nije mogao zameriti. Gas bi obično doneo usnu harmoniku, pa bi, pošto malo popričaju, zajedno odsvirali nekoliko pesama. Katkad su svirali satima.

Na Gasa je počeo gledati kao na člana porodice. Nikog drugog i nije imao, makar ne otkako mu je prethodne godine preminuo otac. Noa je bio jedinac; majka

mu je umrla od gripa kad mu je bilo dve godine, i mada jednom jeste pozeleo, nikad se nije oženio.

Ali jednom je voleo, znao je. Jedan jedini put, pre mnogo vremena. I to ga je zauvek promenilo. Savršena ljubav to učini čoveku, a ta je bila savršena.

Na večernjem nebu, srebrnkastom od mesečine, oblaci su se lagano valjali nad obalom. Dok su se gomilali, Noa je zabacio glavu na naslon stolice za ljuljanje. Noge su mu se automatski pomerale u postojanom ritmu dok je, kao skoro svake večeri, osećao kako se u mislima vraća na jedno, isto ovako toplo veče pre četrnaest godina.

Bilo je to 1932, baš posle mature, u noći kad je otvoren Festival reke Nus. Svi meštani su izašli, uživali u roštilju i igrama na sreću. Bilo je vlažno te noći – toga se, iz nekog razloga, jasno sećao. Došao je sam i dok je šetao kroz svetinu, tražeći drugare, ugledao je kako Fin i Sara, dvoje ljudi s kojima je odrastao, razgovaraju s devojkom koju nikad dotad nije video. Bila je lepa, sećao se da je pomislio, a kad im se najzad pridružio, netremice ga je gledala očima koje su mu u prvi mah delovale zagonetno. „Zdravo“, rekla je jednostavno pružajući ruku, „Finli mi je mnogo pričao o tebi.“

Običan početak, nešto što bi bilo zaboravljeno da je na njenom mestu bio neko drugi. Ali dok se s njom rukovao i gledao u one upečatljive smaragdnozelene oči, znao je, i pre no što je sledeći put udahnuo, da je ona ta koju bi mogao tražiti do kraja života a da je nikad

ponovo ne nađe. Izgledala mu je toliko dobra, toliko savršena dok je letnji vetrić šuštao u krošnjama.

Od tog trenutka sve je išlo kao uragan. Fin mu je rekao da ona leto provodi s porodicom u Nju Bernu jer joj otac radi za duvansku kompaniju *R. Dž. Renolds*. Iako je Noa samo klimnuo glavom, gledala ga je kao da je njegovo ćutanje prihvatljivo. Fin se tada nasmejao zato što je znao šta se dešava, a Sara je predložila da popiju koka-kolu. Njih četvoro zadržali su se na festivalu dok na kraju nije ostala samo šačica ljudi i sve se zatvorilo.

Narednog dana su se ponovo videli, a zatim i sledećeg, i uskoro su postali nerazdvojni. Svakog jutra izuzev nedeljom, kad je morao da ide u crkvu, žurio je da svoje obaveze završi što pre, a zatim odlazio pravo u Totenov park gde ga je čekala. Kako je bila pridošlica a ranije nije imala prilike da boravi u malom gradu, dane su provodili baveći se onim što je za nju bilo sasvim novo. Naučio ju je da stavi mamac i u plicacima peca velikoste grgeče, vodio je u istraživanje neraskrčenih delova Kroatanske šume. Vozili su se kanuima i posmatrali letnje oluje. Činilo mu se kao da se oduvek poznaju.

No ponešto je i naučio. Na igranci u ambaru za duvan ona ga je naučila da igra valcer i čarlston, i mada su se tokom prvih nekoliko plesova spoticali i posrtali, strpljenje koje je pokazala prema njemu na kraju se isplatilo, pa su plesali sve dok muzika nije utihnula. Posle ju je otpratio kući, a kada su, poželevši jedno drugom laku noć, zastali na tremu, poljubio ju je prvi put

i zapitao se zašto je čekao toliko dugo. Kasnije tog leta doveo ju je u ovu, naizgled sasvim propalu kuću i kazao da će jednog dana tu kuću kupiti i popraviti. Satima su pričali o svojim snovima – o njegovom da vidi sveta, o njenom da postane umetnica – i jedne vlažne avgustovske noći oboje su izgubili nevinost. Kad je otišla tri nedelje docnije, sa sobom je odnela deo njega i ostatak leta. U ranim časovima jednog kišnog jutra posmatrao je kako ona napušta grad, gledao ju je očima u kojima se zapažala prethodna besana noć, a zatim otišao kući i spakovao torbu. Narednu nedelju proveo je sam-samcit na ostrvu Harkers.

Noa je rukama prošao kroz kosu i pogledao na sat. Osam i dvanaest. Ustao je i otišao do pročelja kuće, pa pogledao uz drum. Od Gasu nije bilo ni traga; neće ni doći, zaključio je Noa. Vratio se na trem i opet seo u stolicu za ljuľanje.

Setio se kako je Gasu pričao o njoj. Prvi put kad ju je spomenuo, Gas je zavrteo glavom i nasmejao se: „Dakle, od tog duha ti bežiš.“ Kad je upitao šta to znači, Gas mu je odgovorio: „Znaš, duhovi, uspomene. Posmatram te, radiš danonoćno, kao rob, jedva da imaš vremena da dođeš do daha. Ljudi tako rade iz tri razloga. Ili su ludi, ili su glupi, ili nešto pokušavaju da zaborave. Znao sam da ti pokušavaš da zaboraviš nešto. Ali nisam znao šta.“

Razmišľjao je o Gasovim rećima. Gas je, naravno, u pravu. Nju Bern je sada bio ukleto mesto. Progonio ga je duh uspomene na nju. Video ju je u Totenovom parku,

njihovom mestu, svaki put kad bi tuda prošao. Sedi na klupi ili stoji pored kapije, uvek se smeši, plava kosa joj nežno pada na ramena, oči su joj boje smaragda. Kad je uveče sedeo na tremu s gitarom u rukama, video ju je kako sedi pored njega, ćutke sluša dok on svira muziku svog detinjstva.

Jednako se osećao i kad je odlazio u *Gastonovu apoteku* ili u *Masonska pozorište*, pa čak i kad je samo šetao gradom. Kud god bi pogledao, video bi njen lik ili nešto što bi ga iznova podsetilo na nju.

Čudno je to, znao je. Odrastao je u Nju Bernu. Tu je proveo prvih sedamnaest godina života. Ali kad je mislio na Nju Bern, čini se da je pamtio samo to poslednje leto, leto koje su proveli skupa. Ostale uspomene bile su naprosto fragmenti, delići sećanja na odrastanje, a malo koja je, ako neka i jeste, budila osećanja.

Jedne noći pričao je Gasu o tome, a on ne samo da je razumeo, već je i prvi objasnio zašto je tako. „Otac mi je“, rekao je jednostavno, „govorio da ti se život zauvek izmeni kad se prvi put zaljubiš i ma koliko da se trudiš, to osećanje nikad neće nestati. Devojka o kojoj mi pričaš je tvoja prva ljubav. Šta god da učiniš, ona će uvek biti s tobom.“

Noa je zavrteo glavom, a kad je njen lik počeo da bleedi, vratio se Vitmanu. Čitao je jedan sat, tu i tamo podizao pogled i video kako pored rukavca trčkaraju rakuni i oposumi. U pola deset je sklopio knjigu, otišao na sprat u spavaću sobu i u svoj dnevnik upisao neka

lična zapažanja i šta je uradio na kući. Četrdeset minuta kasnije utonuo je u san. Klem se uspela uz stepenice, njušnula ga onako usnulog, a zatim napravila nekoliko krugova dok se najзад nije sklopčala u dnu kreveta.

Ranije te večeri, sto šezdeset kilometara dalje, ona je sedela sama na ljuljašci na tremu roditeljske kuće, podvivši jednu nogu poda se. Sedište je, kad je sela, bilo pomalo vlažno; ranije je žestoko pljuštala kiša, ali oblaci su se sada već razilazili i gledala je mimo njih, u zvezde, pitajući se je li donela ispravnu odluku. Danima ju je to mučilo – a i večeras – i na kraju je znala da sebi nikad neće oprostiti ukoliko dopusti da joj promakne prilika.

Lon nije znao zašto je zaista oputovala narednog jutra. Nedelju dana ranije nagovestila mu je da će možda obići neke antikvarnice u priobalju. „Idem samo na dan-dva“, rekla je, „a osim toga, moram malo da se odmorim od priprema za venčanje.“ Nije joj se dopadalo što ga laže, ali znala je da mu nikako ne može reći istinu. Njen odlazak nije imao nikakve veze s njim, niti bi od nje bilo pošteno da od njega traži razumevanje.

Posle lagane, dvočasovne vožnje, iz Rolija je stigla nešto pre jedanaest. Uzela je sobu u malom hotelu u centru grada, raspakovala se, okačila haljine u ormar, a ostalo složila u fioke. Na brzinu je ručala, upitala konobaricu kako da stigne da najbližih antikvarnica i

narednih nekoliko sati provela u kupovini. U pola pet ponovo je bila u svojoj hotelskoj sobi.

Sela je na ivicu kreveta, podigla slušalicu i telefonirala Lonu. Nije mogao dugo da priča, žurio je u sud, ali pre no što su se oprostili, dala mu je telefonski broj hotela gde je odsela i obećala da će mu se javiti sutradan. Dobro, pomislila je spuštajući slušalicu. Razgovor kao i inače, ništa neuobičajeno. Ništa što bi mu pobudilo sumnju.

Poznavala ga je skoro četiri godine; upoznali su se 1942, kad je svet bio u ratu u kojem je Amerika učestvovala već godinu dana. Svako je činio šta je mogao – ona je radila kao dobrovoljac u bolnici u centru grada. Tu je bila i potrebna i cenjena, ali je bilo teže no što je očekivala. Prvi talasi ranjenih mladih vojnika stizali su kući, pa je dane provodila s muškarcima skrhanog duha i tela. Kad joj se Lon, onako jednostavno šarmantan, predstavio na božićnoj zabavi, u njemu je videla tačno ono što joj je bilo potrebno – muškarca s verom u budućnost i osećajem za humor koji je odagnao sve njene strahove.

Bio je zgodan, pametan i odlučan, uspešan advokat, osam godina stariji od nje. Sa strašću se predavao svom poslu i nije samo dobijao sporove, već je i sebi stvarao ime. Razumela je njegovu jaku želju da bude uspešan, pošto su takvi bili i njen otac i manje-više svi muškarci koje je sretala u svom društvenom krugu. Lon je vaspitavan kao i oni, a u južnjačkom klasnom poretku porodično ime i uspeh često su ono na šta se u

braku obraća najviše pažnje. U nekim slučajevima bili su jedino što je važno.

Premda se protiv takvih merila istiha bunila još od detinjstva i izlazila s nekoliko mladića koji se u najboljem slučaju mogu opisati kao nerazboriti, privukla ju je Lonova jednostavnost i s vremenom ga je zavolela. Uprkos dugim satima koje je provodio na poslu, prema njoj je bio pažljiv. Bio je pravi džentlmen, i zreo i odgovoran, a u onom strašnom ratnom razdoblju, kad joj je bio potreban nečiji zagrljaj, nijednom je nije izneverio. S njim se osećala sigurno i znala je da i on voli nju; zato je i prihvatila njegovu bračnu ponudu.

Prisećajući se svega toga, osetila je grižu savesti što je došla ovamo, svesna da bi trebalo da spakuje stvari i ode pre no što se predomisli. Već je jednom tako postupila, pre mnogo vremena, a ako sad ode odavde, bila je ubeđena, više nikad neće smoći snage da se vrati. Uzela je novčanik, oklevala i skoro stigla do vrata. Ali ovamo ju je dovela slučajnost. Odložila je novčanik, ponovo shvativši da će se, ako odustane, uvek pitati šta bi se dogodilo. I pomislila je da s tim ne bi mogla da živi.

Ušla je u kupatilo i pustila vodu da napuni kadu. Proverila je temperaturu vode, pa prišla toaletnom stočiću usput skidajući zlatne naušnice. Pronašla je torbicu za šminku, otvorila je, izvadila brijač i sapun, pa se razodenula ispred ormara.

Još dok je bila devojčica govorili su joj da je lepa. Ostavši naga, pogledala se u ogledalu. Telo joj je bilo

čvrsto i lepo građeno, grudi blago zaobljene, trbuh ravan, noge vitke. Od majke je nasledila visoke jagodice, glatku kožu i plavu kosu, ali ono najljepše na njoj bilo je svojstveno samo njoj. Imala je „oči poput talasa okeana“, kako je Lon voleo da kaže.

Ponevši brijač i sapun, ponovo je ušla u kupatilo, zatvorila vodu, odložila peškir tako da joj bude pri ruci i oprezno ušla u kadu.

Volela je način na koji je kupka opušta, pa je skliznula dublje u vodu. Dan je bio naporan i osećala je napetost u leđima, ali je bila zadovoljna što je kupovinu završila onako brzo. U Roli se morala vratiti s nečim opipljivim, a ono što je odabrala dobro će poslužiti. Pomislila je da bi trebalo da sazna nazive još nekih prodavnica u Bofortu, ali je najednom posumnjala da će joj to biti potrebno. Lon nije bio muškarac koji bi je proveravao.

Nasapunjala se i počela da brije noge. Usput je razmišljala o svojim roditeljima i šta bi oni rekli za njeno ponašanje. Sasvim sigurno ga ne bi odobrili, pogotovo majka. Majka nikad nije istinski prihvatila događaje koji su se odigrali onog leta koje su tu proveli, a ne bi ih prihvatila ni sad ma kakvo objašnjenje da joj ponudi.

Još malo je ležala u kadi, a zatim izašla i obrisala se. Prišla je ormaru, pa se, pogledavši odeću, napokon odlučila za dugačku žutu haljinu s malim izrezom, kakva je uobičajena na Jugu. Obukla ju je i odmerila se u ogledalu. Dobro joj je stajala i u njoj je izgledala ženstveno, ali se ipak predomislila i okačila je opet na vešalicu.

Umesto nje, odenula je neupadljiviju haljinu s manjim dekolteom. Svetloplava, s malo čipke, zakopčavala se spređa i mada nije bila lepa kao žuta, u njoj će, smatrala je, izgledati prikladnije.

Blago se našminkala – mrvica senke i maskare da istakne oči. Potom parfem, ali ne previše. Stavila je zlatne naušnice u obliku malih karika, obula bledožute sandale s niskim potpeticama koje je nosila i ranije. Očerkala je plavu kosu i zakačila je šnalom, pa se pogledala u ogledalo. Ne, previše je, pomislila je, i opet rasula kosu. Tako je bolje.

Kad je završila, uzmaknula je i odmerila se. Dobro je izgledala – nije preterano elegantna, ali ni previše nehajno odevena. Nije htela da pretera. Na kraju krajeva, nije znala šta da očekuje. Prošlo je mnogo vremena – verovatno isuviše – i štošta se moglo dogoditi, čak i ono na šta nije želela ni da pomišlja.

Spustila je pogled i primetila da joj se ruke tresu, pa se sama sebi nasmejala. Čudno, obično nije ovako nervozna. Kao i Lon, i ona je uvek bila samouverena, čak i kao dete. Sećala se da je to katkad predstavljalo i teškoću, pogotovo kad je počela da izlazi, jer je njeno samopouzdanje delovalo zastrašujuće na mladiće njenih godina.

Pronašla je novčanik i ključeve od kola i uzela ključ od sobe. Okretala ga je na dlanu i razmišljala. Došla si dovde, nemoj sad odustajati. I skoro da je krenula, ali opet je sela na krevet. Pogledala je na sat. Skoro je šest.

Znala je da mora poći za nekoliko minuta – nije htela da stigne po mraku, ali joj je trebalo još malo vremena.

„Do đavola“, prošaputa, „šta radim ovde? Ne bi trebalo da budem ovde. Nema razloga“, ali čim je izgovorila te reči, znala je da to nije istina. Bilo je tu nečeg. Ako ništa drugo, dobiće odgovor na svoje pitanje.

Otvorila je novčanik i pronašla presavijeni isečak iz novina. Polako ga je izvadila, gotovo s poštovanjem, pazeći da se ne iscepa, i zagledala se u njega. „Zbog ovoga“, na kraju reče, „ovo je razlog.“

Noa je ustao u pet i naredni sat, kao i obično, proveo u kajaku veslajući uz rukavac Brajsiz. Potom se presvukao u radnu odeću, podgrejao pecivo preostalo od prethodnog dana, dograbio jabuku-dve i doručak završio popivši dve šolje kafe.

Ponovo je popravljao stubove na ogradi. Bilo je miholjsko leto, temperatura preko dvadeset sedam stepeni, i u vreme ručka već mu je bilo toplo. Umoran, obradovao se predahu.

Jeo je pored rukavca jer su cipoli iskakali na površinu vode. Voleo je da gleda kako poskoče tri-četiri puta u vazduhu, a onda skliznu i ponovo nestanu u slankastoj vodi. Iz nekog razloga radovalo ga je što su ribe očuvale svoje nagone i posle tolikih hiljada, možda i desetina hiljada godina.

Ponekad bi se zapitao jesu li se ljudski nagoni promenili za to vreme, i uvek bi zaključio da nisu. Makar ne u onom osnovnom, prvobitnom smislu. Koliko je mogao da vidi, čovek je oduvek bio agresivan, uvek je nastojao da zavlada, pokušavao da kontroliše svet i sve na svetu. Dokaz za to bio je rat u Evropi i Japanu.

Prestao je da radi nešto posle tri sata i otišao u kućicu koja se nalazila nedaleko od doka. Tu je pronašao štap za pecanje, mamce i nekoliko živih cvrčaka koje je uvek imao, a zatim se vratio na dok, stavio mamac na udicu i zabacio strunu.

Kad god bi pecao, razmišljao je o svom životu, pa je tako bilo i sada. Nakon majčine smrti, pamtio je, dane je provodio u desetak različitih domova. Iz ovog ili onog razloga, kao dete je mnogo mucao i zbog toga su ga zadirkiivali. Govorio je sve manje i manje i sa navršenih pet godina više uopšte nije hteo da priča. Kad je krenuo u školu, nastavnici su mislili da je zaostao i preporučili su da ga ispišu iz škole.

Njegov otac je, međutim, stvar uzeo u svoje ruke. Nije ga ispisao iz škole i zahtevao je da Noa posle nastave dolazi u drvaru u kojoj je otac radio – vukao i slagao drvenu građu. „Dobro je što zajedno provodimo vreme“, govorio je dok su radili rame uz rame, „baš kao što smo činili moj otac i ja.“

U tim zajedničkim trenucima otac je pričao o pticama i životinjama, pripovedao priče i legende o Severnoj Karolini. Noa je za nekoliko meseci ponovo progovorio,

mada ne najbolje, pa je otac odlučio da ga nauči da čita poeziju. „Nauči da ovo pročitaš naglas i moći ćeš da kažeš sve što poželiš.“ Otac je opet bio u pravu, i već naredne godine Noa više nije mucao. Nastavio je, međutim, da svakog dana odlazi u drvaru, naprosto zato što je otac bio tamo, a uveče bi naglas čitao dela Vitmana i Tenisona dok se otac njihao u stolici za ljuljanje. Noa je otada uvek čitao poeziju.

Kao malo stariji, skoro svaki vikend i odmor provodio je sam. Istraživao je Kroatansku šumu u svom prvom kanuu, veslao po trideset kilometara po rukavcu Brajsiz, dok se ne umori, a onda bi prepešačio kilometre do morske obale. Logorovanje i istraživanje postali su njegova strast. Sate je provodio u šumi, sedeo pod malim hrastovima, tiho zviždukao i svirao gitaru dabrovima, guskama i divljim plavim čapljama. Pesnici su znali da je osamljenost u prirodi, daleko od ljudi i onoga što su oni stvorili, dobra za dušu, a Noa se uvek poistovećivao s pesnicima.

Bio je ćutljiv, ali su mu rad u drvari i podizanje teškog tereta pomogli da se istakne u sportu, a sportski uspeh doneo mu je i popularnost. Voleo je ragbi i takmičenja u lakoj atletici. Iako su njegovi timski drugovi slobodno vreme uglavnom provodili zajedno, retko kad bi im se pridružio. Neki su smatrali da je Noa nadmen, a ostali su naprosto zaključili da je odrastao pre drugih. U školi je imao nekoliko devojaka, ali na njega nisu ostavile utisak. Izuzev jedne. A ona se pojavila posle mature.

Ali. Njegova Ali.

Sećao se kako je Finu pričao o Ali pošto su one prve noći otišli sa festivala, na šta se Fin nasmejao. Zatim je predskazao dve stvari – prvo, da će se njih dvoje zaljubiti, i drugo, da im se veza neće održati.

Nešto je blago povuklo strunu – Noa se nadao da je velikousti grgeč, ali struna se na kraju umirila. Namotao ju je i proverio mamac, pa opet zabacio štap.

Fin je i u jednom i u drugom na kraju bio u pravu. Skoro čitavo leto, kad god su želeli da se vide, ona je morala smišljati izgovore za svoje roditelje. Nije to bilo zato što im se on nije svideo, već zato što je bio iz različite klase, isuviše siromašan, a oni nikad ne bi odobrili da im kćerka ima ozbiljnu vezu s nekim poput njega. „Baš me briga šta misle moji roditelji, volim te i uvek ću te voleti“, govorila je. „Naći ćemo načina da budemo zajedno.“

Ali na kraju nisu uspeli. Početkom septembra završeno je branje duvana i nije imala izbora do da se s porodicom vrati u Vinston-Sejlem. „Gotovo je samo s letom, Ali, ne i s nama“, rekao je onog jutra kad je odlazila. „S nama nikad neće biti gotovo.“ No bilo je. Iz razloga koje nije mogao da shvati, na svoja pisma nikad nije dobio odgovor.

Na kraju je odlučio da ode iz Nju Berna ne bi li je odagnao iz misli, ali i zato što je zbog Velike depresije u Nju Bernu bilo nemoguće zaraditi za život. Najpre je otišao u Norfok i u brodogradilištu radio šest meseci

pre no što je otpušten, a zatim se preselio u Nju Džerzi jer je čuo da tamo stanje nije toliko loše.

Posao je najzad pronašao na nekakvom otpadu gde je odvajao metal od ostalih otpadaka. Vlasnik, Jevrejin po imenu Moris Goldman, nameravao je da skupi što više metalnog otpada, uveren da će u Evropi izbiti rat, u koji će Amerika ponovo biti uvučena. Noa pak nije mario za razlog. Jednostavno je bio srećan što ima posao.

Godine provedene u drvari očvrstnule su ga za tu vrstu posla i radio je naporno. To mu nije samo pomagalo da po danu ne misli na Ali, već je predstavljalo i nešto što je smatrao da mora učiniti. Njegov otac je uvek govorio: „Za dnevnicu moraš raditi čitav dan. Sve manje od toga je krađa.“ Njegovom šefu se dopao takav stav. „Šteta što nisi Jevrejin“, rekao bi Goldman, „u svemu ostalom si veoma dobar momak.“ Goldman mu nije mogao dati lepši kompliment.

I dalje je mislio na Ali, pogotovo noću. Pisao joj je jednom mesečno, ali odgovor nikad nije dobio. Najzad je napisao poslednje pismo i naterao se da prihvati činjenicu da će leto koje su proveli zajedno zauvek ostati jedino što ih spaja.

Pa ipak, i dalje je mislio na nju. Tri godine pošto je poslao to poslednje pismo, otputovao je u Vinston-Sejlem u nadi da će je pronaći. Otišao je u njenu kuću i saznao da se odselila, a kada je popričao i s ponekim od suseda, rešio je da pozove kompaniju *R. Dž. Renolds*. Devojka koja se javila na telefon bila je nova i

nije prepoznala ime, ali je ipak prebivala po podacima o službenicima. Saznala je da je Alin otac napustio kompaniju i da nova adresa nije naznačena. Bio je to prvi i poslednji put da ju je tražio.

Narednih osam godina radio je za Goldmana. Najpre je bio jedan od dvanaestoro zaposlenih, ali kako su godine prolazile, kompanija je rasla a Noa bio unapređen. Već 1940. sasvim je ovladao poslom i vodio celokupno poslovanje, sklapao dogovore i upravljao osobljem koje je brojalo tridesetoro ljudi. Kompanija je postala najveće preduzeće za metalni otpad na Istočnoj obali.

U to vreme izlazio je s nekoliko žena. Ozbiljnu vezu imao je s jednom, s izvesnom konobaricom iz mesnog restorana. Imala je tamnoplave oči i svilenkastu crnu kosu. Iako su se zabavljali dve godine i zajedno proveli mnoge lepe trenutke, prema njoj nikad nije gajio ista osećanja kao prema Ali.

No nije je ni zaboravio. Bila je nekoliko godina starija od njega i upravo ga je ona naučila kako da zadovolji ženu, gde da je dodirne i poljubi, na kojem mestu da se zadrži, šta da joj šapne. Ponekad su po čitav dan provodili u krevetu, zagrljeni, i vodili ljubav, koja bi u oboma izazivala potpun užitek.

Znala je da njih dvoje neće zauvek ostati zajedno. Potkraj njihove veze jednom mu je rekla: „Volela bih da ti mogu pružiti ono za čim tragaš, ali ne znam šta je to. Postoji jedan deo tebe koji ne otkrivaš nikome, pa ni

meni. Kao da zapravo i nisi tu pored mene. U mislima si s nekom drugom.“

Pokušao je da to porekne, ali mu nije verovala. „Žena sam, poznajem te stvari. Kad me s vremena na vreme pogledaš, znam da vidiš neku drugu. Čini se kao da čekaš da se ona niotkud stvori i odvede te daleko od svega ovoga...“ Mesec dana docnije svratila je dok je bio na poslu i kazala mu da je upoznala drugog. Razumeo je. Rastali su se kao prijatelji, a sledeće godine je od nje dobio razglednicu u kojoj je napisala da se udala. Više nikad nije mu se javila.

Dok je bio u Nju Džerziju, oca je posećivao jednom godišnje, u vreme Božića. Pecali bi i pričali, a katkad i odlazili do obale na izlet i logorovali na Auter Benksu, nedaleko od ostrva Okrakouk.

U decembru 1941, kad je Noa napunio dvadeset šest godina, počeo je rat, baš kao što je Goldman predvideo. Narednog meseca Noa mu je ušao u kancelariju i obavestio ga da će se prijaviti u vojsku, a zatim se vratio u Nju Bern da se oprostí s ocem. Pet nedelja docnije obreo se u kampu za obuku. Tu je primio pismo od Goldmana, koji mu je zahvalio na radu i poslao mu kopiju potvrde o pravu na mali udeo u vlasništvu firme ukoliko ikad dođe do prodaje. „Ne bih uspeo bez tebe“, pisao mu je Goldman. „Ti si najbolji od svih momaka koji su radili za mene, iako nisi Jevrejin.“

Noa je naredne tri godine proveo s Patonovom Trećom armijom, pešačeći po pustinjama Severne Afrike i šumama

Evrope, s petnaest kilograma tereta na leđima. Peša-dijska jedinica kojoj je pripadao bila je uvek u prvim borbenim redovima. Gledao je kako mu drugovi ginu, kako neke od njih sahranjaju hiljadama kilometara od doma. Jednom je, sakrivajući se u streljačkom zaklonu blizu Rajne, zamišljao kako Ali bdi nad njim.

Sećao se kad se završio rat u Evropi, a nekoliko mese-
ci docnije i u Japanu. Neposredno pre no što je demobi-
lisan, iz Nju Džerzija je dobio pismo od advokata koji je
zastupao Morisa Goldmana. Na sastanku s advokatom
saznao je da je Goldman umro godinu dana ranije i da
mu je imovina rasprodata. Preduzeće je prodato i Noa je
dobio ček na skoro sedamdeset hiljada dolara. Iz nekog
razloga to ga, začudo, nije obradovalo.

Sledeće nedelje vratio se u Nju Bern i kupio kuću.
Prisećao se kako je kasnije doveo oca, objašnjavao mu
šta namerava da uradi, pokazivao mu šta želi da izmeni.
Otac je delovao slabašno dok je obilazio kuću, kašljući
i kijajući. Noa se zabrinuo, ali mu je otac rekao da ne
brine uveravajući ga da se samo prehladio.

Nepun mesec kasnije otac je umro od upale pluća i
sahranjen je pored svoje supruge na mesnom groblju.
Noa se trudio da redovno dolazi i donosi cveće; povre-
meno bi ostavio i belešku. I svake noći bez izuzetka odvo-
jio bi nekoliko trenutaka misleći na njega a potom se
pomolio za čoveka koji ga je naučio svemu što je važno.

Namotao je strunu, spakovao opremu i vratio su u
kuću. Tu je zatekao susetku Martu Šo, koja mu je donela

tri vekne domaćeg hleba i malo peciva u znak zahvalnosti za ono što je uradio. Njen suprug je poginuo u ratu i ostavio joj oronulu kuću, u kojoj je trebalo da podiže njihovo troje dece. Bližila se zima, pa je prethodne nedelje Noa proveo nekoliko dana u njenoj kući, popravio krov, zamenio polupana stakla na prozorima, učvrstio preostala i popravio joj peć na drva. Nadao se da će im to biti dovoljno da preguraju zimu.

Kad je otišla, seo je u svoj ulubljeni kamion marke dodž i otišao da poseti Gasa. Uvek bi svratio kad krene u prodavnicu jer Gasova porodica nije imala kola. Jedna od Gasovih kćerki odvezla se s njim, pa su u nabavku otišli u prodavnicu *Kejpers*. Po povratku kući nije odmah raspakovao namirnice. Najpre se istuširao, uzeo konzervu piva badvajzer i knjigu Dilana Tomasa i seo na trem.

I dalje joj je bilo teško da poveruje iako je dokaz držala u rukama.

Našla ga je pre tri nedelje u novinama, u kući svojih roditelja. Otišla je u kuhinju da uzme kafu, a kad se vratila za sto, otac joj se nasmešio i pokazao na malu fotografiju. „Sećaš li se ovog?“

Pružio joj je novine koje je najpre nezainteresovano pogledala, ali onda joj je nešto na fotografiji privuklo pažnju, pa se pažljivije zagledala. „Nemoguće“, prošaputala je, a kad ju je otac radoznalo pogledao, nije obratila pažnju, sela je i članak pročitala ne izustivši ni reči.

Nejasno se sećala da je majka prišla i sela za sto preko puta nje. Kad je najzad spustila novine, majka je zurila u nju s istim izrazom koji je nekoliko trenutaka ranije videla i na očevom licu.

„Je li ti dobro?“, upitala je majka preko šolje kafe. „Malo si bleđa.“ Nije odmah odgovorila, nije bila u stanju, a onda je primetila da joj ruke drhte. Tako je počelo.

„A ovde će se završiti, ovako ili onako“, prošaputala je ponovo. Presavila je novinski isečak i vratila ga u novčanik sećajući se kako je docnije tog dana otišla iz roditeljske kuće noseći novine kako bi iz njih isekla članak. Te noći ga je pred spavanje opet pročitala, trudeći se da razume igru slučaja, a onda ga je narednog jutra pročitala još jednom kao da je htela da se uveri da sve nije bilo samo san. A sada, posle tri nedelje samotnih dugih šetnji, posle tronedeljnog nemira, došla je upravo zbog toga.

Kad bi je pitali zašto je uznemirena, kao razlog je navodila uzbuđenje. Bio je to savršen izgovor; razumevanja su imali svi, pa i Lon, koji se zato nije ni bunio kad je poželela da pobegne na dva-tri dana. Pripreme za venčanje donosile su uzbuđenje svima koji su u njima učestvovali. Pozvano je skoro petsto gostiju, među njima i guverner, jedan senator i ambasador u Peruu. Smatrala je da je to previše, ali njihova veridba je predstavljala pravu vest i zauzimala glavno mesto u društvenoj rubrici još otkako su pre šest meseci objavili svoju nameru. Povremeno bi poželela da pobegne s Lonom i da se venčaju bez mnogo gužve. Ali znala je da

on ne bi pristao; budući da je bio ambiciozni političar, voleo je da bude u centru pažnje.

Duboko je udahнула i opet ustala. „Sad ili nikad“, prošaputala je, uzela svoje stvari i prišla vratima. Zastala je samo na trenutak, a onda ih otvorila i krenula niz stepenice. Upravnik hotela joj se osmehnuo dok je prolazila; osećala je kako je pogledom prati sve do automobila. Sela je za volan, oglednula se još jednom, a zatim upalila kola i izvezla se pravo na Priobalni put.

Nije bila iznenađena što se i dalje dobro snalazi po gradu. Iako tu nije bila godinama, grad nije bio veliki i bez teškoća je vozila ulicama. Pošto je starim pokretnim mostom prešla reku Trent, skrenula je na pošljunčani put približavajući se svom odredištu.

U nizini je kao i uvek bilo lepo. Za razliku od oblasti Pidmont, gde je odrasla, zemlja je bila ravna, ali je tle bilo isto onako muljevito i plodno, savršeno za uzgoj pamuka i duvana. Ta dva useva i drvena građa održavali su gradove u životu u ovom delu države, a kako se vozila drumom izvan grada, jasno je videla lepotu koja je privukla prve stanovnike ove oblasti.

Sve joj je izgledalo sasvim isto kao nekad. Sunčevi zraci probijali su se kroz vodene hrastove i američke orahe, visoke i do trideset metara, i obasjavali jesenje boje. Njoj sleva, reka olovne boje skretala je ka drumu, a zatim se udaljavalala i ulivala u drugu, veću, na kilometar i po odatle. Pošljunčani put vijugao je među farmama stvorenim pre građanskog rata. Znala je da neki farmeri

vode isti život kao i njihovi dedovi. Neizmenjeni krajolik izazvao je ponovnu bujicu uspomena. Osetila je kako joj se utroba steže dok je redom prepoznavala prizore koje je odavno prepustila zaboravu.

Sunce se nadvilo tik iznad krošnji njoj sleva. Dok se vozila krivinom, prošla je pored stare crkve, koja je i dalje odolevala, iako već godinama napuštena. Istraživala ju je onog leta, tražila suvenire iz građanskog rata, a vozeći se sad tuda, uspomene na taj dan su oživele, baš kao da se sve odigralo juče.

Zatim je ugledala veličanstveni hrast na obali reke i uspomene navreše još snažnije. Izgledao je isto kao i onda – niske, debele grane pružale su se po tlu obavijene dugovlatom mahovinom kao velom. Prisećala se kako je pod tim drvetom sedela jednog vrelog julskeg dana s nekim ko ju je gledao sa čežnjom pred kojom je nestajalo sve ostalo. I pravo tada se prvi put zaljubila.

Bio je dve godine stariji od nje i, dok se sada vozila ovim putem kroz vreme, još jednom je pred njom oživeo njegov lik. Uvek je delovao stariji nego što je zaista bio, setila se kako je mislila. Izgledao je kao neko na kome su vremenske prilike ostavile traga, gotovo kao farmer koji se vraća kući nakon sati provedenih u polju. Imao je žuljevite dlanove i široka ramena kao muškarci koji naporno zarađuju za život, i prve, bezmalo neprijetne bore urezale su mu se oko tamnih očiju koje su, činilo se, čitale svaku njenu misao.

Bio je visok i snažan, svetlosmeđe kose, lep na sebi svojstven način, ali od svega je najjasnije pamtila njegov glas. Čitao joj je tog dana; čitao joj je dok su ležali u travi pod drvetom, naglaska blagog, tečnog, gotovo melodičnog. Bio je to glas kakav se mogao čuti na radiju, glas koji kao da je lebdeo u vazduhu dok joj je čitao. Sećala se kako je zatvorila oči, pažljivo slušala i puštala da joj reči koje je čitao dodirnu dušu:

Mami me u izmaglicu i sumrak.

*Nestajem kao vazduh, tresem svojim belim viticama put
sunca što beži...**

Prelistavao je stare knjige na čijim su stranicama vrhovi bili zavrnuti, knjige koje je čitao stotinu puta. Neko vreme bi čitao, a onda zastao, pa bi razgovarali. Pričala mu je šta je želela od života – o svojim nadama i snovima za budućnost. Slušao ju je pomno, a potom obećao da će sve to ostvariti. Način na koji je to rekao nagnao ju je da mu poveruje i tada je znala koliko joj on znači. Povremeno, kad bi ga pitala, govorio je o sebi ili objašnjavao zašto je odabrao određenu pesmu i šta o tome misli, a katkad bi se pak samo zagledao u nju, pomno kako je umeo.

* Volt Vitman (1819–1892), *Vlati trave, Pesma o meni.* (Prim. prev.)

Posmatrali su zalazak sunca i zajedno jeli pod zvezdama. Već je bilo kasno i znala je da bi joj roditelji pobesneli da znaju gde je. U tom trenutku, međutim, zaista nije marila. Mislila je jedino kako je taj dan poseban i kako je on poseban mladić. Kad su nekoliko minuta docnije pošli prema njenoj kući, uzeo ju je za ruku i osećala je kako je njegov dodir greje sve do kuće.

Posle još jedne okuke na putu, napokon je u daljini ugledala imanje. Kuća je izgledala znatno drugačije nego što ju je pamtila. Približavajući se, usporila je i skrenula na dugačak, zemljani put s drvoredom, put do svetionika koji ju je dozvao iz Rolija.

Pogleda uprtog u kuću, vozila je lagano. Duboko je udahnila kad ga je opazila na tremu kako posmatra kola što se primiču. Na sebi je imao svakodnevnu odeću. Iz daljine je izgledao isto kao i onda. Na trenutak, kad je zaklonio sunce, činilo se da se gotovo utopio u krajolik.

Vozila je dalje, polako, i najzad se zaustavila ispod hrasta koji je bacaio senku na pročelje kuće. Netremice ga posmatrajući, ugasila je motor koji kašljucnu i začuta.

Sišao je s trema i pošao ka njoj, koračajući s lakoćom, a kad je izašla iz kola, ukopao se u mestu. Dugo su nepomično stajali i zurili jedno u drugo.

Alison Nelson, dvadesetdevetogodišnjakinja iz visokog društva, verena, u potrazi za odgovorima koje je morala saznati, i Noa Kalhun, tridesetjednogodišnji sanjar, kome je u posetu stigao duh koji mu je upravljao životom.

Ponovni susret

Nepomični, gledali su se netremice. Nije progovario, mišići kao da su mu se ukočili i načas je pomislila da je nije prepoznao. Iznenada je osetila grižu savesti što se pojavila tako, nenajavljeno, što je sve otežalo. Mislila je da će nekako biti lakše, da će znati šta da kaže. Ali nije. Sve što joj je padalo na pamet činilo se neprikladnim, nedovoljnim.

Ponovo su joj navrle uspomene na leto koje su proveli zajedno i, zureći u njega, primetila je da se vrlo malo promenio od njihovog poslednjeg viđenja. Izgleda dobro, pomislila je. Kroz košulju nehajno uvučenu u izbledele farmerke videla je ista ona široka ramena koja je pamtila, uzane kukove i ravan stomak. Preplanuo, kao da je čitavog leta radio na suncu. Mada mu je kosa bila neznatno ređa i svetlija nego što je pamtila, izgledao je isto kao kad ga je videla poslednji put.

Kad je najzad bila spremna, duboko je udahnula i osmehnula se.

„Zdravo, Noa. Lepo je videti te opet.“

Njene reči su ga iznenadile i u pogledu mu se videlo zaprepašćenje. Zatim se, blago zavrtevši glavom, polaganosmehnulo.

„I tebe...“, promućao je. Stavio je ruku na bradu, a ona primeti da nije obrijan. „To si stvarno ti, zar ne? Ne mogu da verujem...“

U glasu mu je zapazila zapanjenost i najednom ju je, iznenadivši je, sve ophrvalo – to što je tu, što ga vidi. Osetila je da joj se u telu nešto trglo, nešto duboko i staro, nešto od čega joj se na trenutak zavrte u glavi.

Pokušavala je da ovlada sobom. Nije očekivala da će se to dogoditi, nije želela da se to dogodi. Sada je zaručena. Nije ovamo došla zbog ovog... a ipak...

Ipak...

Ipak je osećanje bilo prisutno, uprkos njenoj volji, i načas se osetila kao da joj je ponovo petnaest godina. Onako kako se godinama nije osećala, kao da joj se još uvek mogu ostvariti svi snovi.

Osećala se kao da je najzad stigla kući.

Ne progovarajući ni reči, prišli su jedno drugom kao da je to najprirodnije na svetu. Zagrlio ju je i privukao. U čvrstom zagrljaju, pretvarajući san u javu, oboje su dopustili da se četrnaestogodišnja razdvojenost razveje u kasnom sumraku.

Dugo su stajali tako, sve dok se konačno nije odmakla da ga pogleda. Izbliza je videla promene koje nije uočila u prvi mah. Sada je bio muškarac, a s njegovog lica nestala je mladalačka nežnost. Tanke bore oko očiju produbile su se, na bradi je imao ožiljak kojeg ranije nije bilo. Zapažala se nekakva nova crta; delovao je manje naivno, opreznije, a ipak ju je način na koji ju je zagrlio naterao da shvati koliko joj je nedostajao otkako ga je poslednji put videla.

Kad su se napokon odmakli, oči su joj bile pune suza. Nervozno, ispod glasa, nasmejala se brišući suze.

„Je li ti dobro?“, upitao je, a na licu mu se ogledalo hiljadu drugih pitanja.

„Izvini, nisam htela da plačem...“

„Nije važno“, osmehnuo joj se. „I dalje ne mogu da verujem da si tu. Kako si me pronašla?“

Uzmakla je, nastojeći da se pribere, i obrisala poslednje suze.

„U Roliju sam pre nekoliko nedelja u novinama vide-la članak o kući i morala sam doći da te opet vidim.“

Noa se široko osmehnuo. „Drago mi je što si došla.“ Neznatno se odmakao. „Bože, izgledaš zanosno. Čak si lepša nego što si onda bila.“

Osetila je kako joj je krv jurnula u lice. Baš kao i pre četrnaest godina.

„Hvala ti. I ti sjajno izgledaš.“ I izgledao je, u to nema sumnje. Godine su prema njemu bile blagonaklone.

„I, šta si smislila? Zašto si ovde?“